

Практичне заняття може бути присвячене набуттю розрахункових, аналітичних і управлінських навичок шляхом розв'язку задач, вирішення аналітичних завдань прикладного характеру тощо. Мінімізації втрат часу сприятиме ретельне матеріальне забезпечення навчального процесу для прискорення ознайомлення зі змістом завдання (роздрукування відповідних завдань у достатній кількості екземплярів або використання проекторів), ґрунтовне відшліфовування змісту завдань (для запобігання помилок) та форми їх подання (зادля покращення сприйняття та розуміння студентами) тощо.

Відокремлення з-поміж усіх практичних занять такого, що базується на застосуванні кейс-методу, зумовлене специфічною його структурою, коли весь час заняття, за виключенням обов'язкових постійно повторюваних елементів, про які вже згадувалося вище (перекличка, рекомендації щодо підготовки до наступного заняття та ін.), відводиться на розгляд конкретної бізнес-ситуації, що вимагає прийняття конкретних управлінських рішень. У процесі роботи над кейсом викладач спрямовує пошук таких рішень поділеною на декілька конкуруючих груп аудиторією. Застосування кейс-методу вимагає прискіпливого контролю за витратами часу, оскільки передбачає презентацію результатів роботи декількох груп, кожній з яких треба виділити час, та резервування приблизно 5—7 хв. на підведення підсумків обговорення викладачем.

Таким чином, опрацювання часової структури заняття шляхом виокремлення основних складових кожного заняття та визначення витрат часу на їх реалізацію створює умови для подальшої оптимізації затрат часу на різні види аудиторної роботи викладача.

Осокіна А. В., канд. екон. наук,
доц. кафедри менеджменту

Гарафонова О. І., канд. екон. наук,
доц. кафедри менеджменту

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ З БАКАЛАВРАМИ В РАМКАХ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ»

Умови функціонування і розвитку освітніх закладів в інформаційній економіці суттєво відрізняються від особливостей існування і досягнення конкурентних переваг в індустріальну епоху.

Більшість рішень, які приймаються для забезпечення їх сталого розвитку прямо або опосередковано торкаються питань забезпечення належного рівня якості освітніх послуг та їхнього постійного підвищення. Організація взаємодії студента і викладача у вищих навчальних закладах (ВНЗ) на сучасному етапі реалізації ідей Болонської угоди спрямована переважно на інтенсивну інформатизацію, мобілізацію потенціалу системи самоорганізації навчання, які забезпечують формування в майбутніх фахівців (бакалаврів, магістрів) професійних та поведінкових компетенцій. Це вимагає перегляду традиційних уявлень про розвиток особистості викладача, реалізації випереджувальних технологій його професійної підготовки. Усвідомлення суті та закономірностей самостійної пізнавальної діяльності, оволодіння високим рівнем її організації — один із шляхів удосконалення педагогічного процесу у вищій школі.

В процесі вивчення дисципліни «Управління якістю» викладачами ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» застосовуються різні методи активізації аудиторної роботи із бакалаврами. Розуміючи **індивідуальну роботу** як форму організації навчального процесу, що забезпечує реалізацію творчих можливостей студента через індивідуально спрямований розвиток здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність, здійснюється постійний пошук дієвих методів навчання студентів в межах даної дисципліни.

Взаємодія викладача та студента здійснюється в межах аудиторної та поза аудиторної роботи. При організації лекційних занять перевага віддається лекціям-дискусіям, коли мінімальний час відводиться на запис інформації, а перевага віддається обговоренню дискусійних питань теми після розгляду та аналізу ключових дефініцій. Для цього в процесі проведення лекцій та практичних занять постійно застосовується мультимедійне обладнання. Демонстрація відео фрагментів, що стосуються особливостей побудови бізнесу в сучасних компаніях спонукає студентів до роздумів, постановки питань та коментарів із залученням власного досвіду і набутих знань. Поширено також практику запрошення лекторів «із бізнесу», коли лекція проводиться разом із представником компанії з метою надання коментарів стосовно практичної значимості та актуальності питань, що вивчаються.

Для якісного проведення практичних і семінарських занять з вивчення дисципліни «Управління якістю» створено базу диференційованих завдань, ситуацій, кейсів, задач для самостійного розв'язування. Однією з ефективних форм аудиторної роботи на практичних заняттях є ділова гра, тематика якої зазвичай

пов'язана з конкретними науковими чи практичними проблемами (в сфері управління якістю), моделюванням практичних ситуацій. Мета цієї роботи — завдяки імітаційним умовам забезпечити студенту можливість приймати і реалізовувати власні рішення. Організація аудиторної роботи як в індивідуальному режимі, так і по групах (розроблення проектів побудови систем управління якістю в сучасних компаніях, розв'язання кейсів, моделювання ділових ситуацій), дозволяє залучити максимальну кількість студентів до засвоєння матеріалу дисципліни враховуючи специфіку мотивації до навчання кожної людини.

Поза аудиторна робота спрямована на отримання студентами власного практичного досвіду по вивченню організаційних систем діючих підприємств через їх відвідування. При цьому залучаються представники вищого керівництва підприємств, які фактично проводять лекцію-дискусію на самому підприємстві, а також проводять екскурсію по самому підприємству.

Багаторічна практика організації взаємодії із бакалаврами з менеджменту в процесі вивчення дисципліни «Управління якістю» підтверджує ефективність наведених вище форм і методів роботи. За такого підходу змінюється ставлення студента до навчального процесу, підвищується ступінь відповідальності і активізуються механізми самоконтролю в процесі виконання навчальних завдань.

В цілому слід зазначити, що ефективність індивідуальної роботи залежить від стану суб'єктів цього процесу, їх мотивації, педагогічної майстерності викладача, рівня використання інформаційних технологій тощо. Лише за високих показників можливий перехід навчання в новий стан, який характеризується як діяльність самонавчання студента і викладача.

*Павленко І. А., д-р екон. наук, професор,
Петренко Л. А., канд. екон. наук, доц.
кафедри економіки підприємств*

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ЕКОНОМІКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Найважливішим, тим, що формує у студента мотивацію до вивчення дисципліни, є відчуття її практичної цінності. Інновації оточують нас у повсякденному житті, і сучасний студент навряд